

Plytvanie energiou vo výrobných podnikoch môžu odhaliť energetické audity. Ich kvalita už podlieha kontrole

Platby za energiu tvoria v mnohých výrobných firmách podstatnú časť rozpočtu. Preto by sa dalo očakávať, že nezávislá analýza efektívnosti či neefektívnosti pri nakladaní s energiou bude zaujímať väčšinu vlastníkov a manažérov podniku. Realita je však iná. Svedčia o tom, minimálne počty energetických auditov uskutočnených za posledné dva roky.

Energetické audity sa začali na Slovensku realizovať už v prvej polovici 90. rokov. Zahranické, ale i domáce firmy, vtedy len s problémami hľadali skúsených špecialistov, ktorí boli schopní presne identifikovať, kde majú pri využívaní energie rezervy. Záverečné správy z dôsledných kvalitných auditov totiž štandardne obsahujú aj odporúčania, ako môžu podniky plytvanie energiou odstrániť a hlavne koľko ich budú prípadné opatrenia zamerané na úspory energie stáť, vrátane prepočtu, či sa im investícia vyplatí.

Povinnosť zo zákona

Keďže potenciál úspor energie v priemysle bol a je na Slovensku stále vysoký, z osvedčeného dobrovoľného nástroja sa pred piatimi rokmi stala povinnosť. V zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/32/ES, v rámci zákona č. 476/2008 Z. z. o energetickej efektívnosti, sa mali do konca roku 2013 postupne uskutočniť energetické audity v priemyselných a pôdohospodárskych prevádzkach. Následne bol vyhláškou Ministerstva hospodárstva SR (MH SR) č. 429/2009 Z. z. určený aj presný postup pri vykonávaní energetického auditu. Cieľom bolo zabezpečiť kvalitu služieb energetických špecialistov a umožniť firmám jednoduchý prístup k prehľadu, ako a kde môžu ušetriť energiu.

Iba desiatky hotových auditov

No hoci mali mať podľa zákona do konca roka 2011 audit vypracovaný stovky firiem v priemysle a pôdohospodárstve, hotové energetické analýzy má len zlomok z nich. Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre, ktorá je zo zákona poverená prevádzkovaním Monitorovacieho systému efektívnosti pri využívaní energie, vrátane zberu údajov o navrhovaných opatreniach energetickej efektívnosti, bolo doručených za rok 2012 iba 41 hlásení od energetických auditorov, za rok 2011 to bolo len 22.

Dnes chýbajú informácie

Bohužiaľ, ako to už na Slovensku býva, aj pri tejto povinnosti formulovanej s najlepšimi úmyslami sa ako prví ozvali tí, ktorých sa ani netýkala. Spochybňovanie auditov a poukazovanie na „zbytočnú“ finančnú a administratívnu záťaž podnikov určite veľa firiem odradilo od úmyslu nechať si audity vypracovať. Mnohé z nich pritom už dva roky mohli výrazne profitovať z úspor energie. S tým súvisia aj ďalšie negatívne dôsledky.

Práve v II. polovici roka 2013 sa pripravuje nové programovacie obdobie v oblasti využívania európskych fondov v rokoch 2014 až 2020. A z dôvodu nedostatočných informácií o potrebách priemyslu v uplatňovaní princípov energetickej efektívnosti je veľmi ťažké obhajovať a navrhovať potrebu podpory cielených opatrení v jednotlivých oblastiach.

V rokoch 2007 až 2013 pritom na opatrenia súvisiace s úsporami energie a využívaním obnoviteľných zdrojov energie získalo podporu zo štrukturálnych fondov 92 podnikov. Celková zazmluvnená suma nenávratných príspevkov určených na realizáciu týchto projektov prekročila 100 miliónov €. Ďalšie projekty budú podporené po vyhodnotení poslednej výzvy na predkladanie žiadostí o príspevky.

Kontroly a sankcie

Pri analyzovaní a plánovaní vhodných opatrení na ďalšie obdobie sa pritom nemožno spoľahnúť ani na už doručené prehľady z realizovaných auditov. Kvalita, respektíve dôslednosť vyplnenia príslušného formulára je totiž veľmi rôznorodá. Časť auditov je očividne spracovávaná viac menej formálne, len aby bola „splnená“ povinnosť podľa zákona, samozrejme za smiešne nízke ceny. Keďže s podobným problémom sa už stretli aj iné krajiny, Európska únia navrhla protiopatrenia. V rámci novelizácie zákona o energetickej efektívnosti zákonom č. 69/2013 Z. z. bola zavedená kontrola kvality auditov a zároveň boli určené postihy pre autorov ne-

kvalitných energetických auditov, vrátane návrhu na ich vyčiarknutie zo zoznamu auditorov vedeného MH SR. Aktuálne je v zozname zapísaných 190 špecialistov, ktorí majú oprávnenie vykonávať zákonom vyžadované audity. Keďže termín vypracovania energetických auditov pre podniky s väčšou spotrebou uplynie na konci roka 2013, je najvyšší čas nájsť si odborníka. Samozrejme, oplatí sa vybrať si takého, ktorý dokáže navrhnúť reálne úspory a nepripraví analýzu od stola.

Bezplatné poradenstvo

Firmy, ktoré majú pochybnosti, či sa na nich povinnosť realizovať energetický audit vzťahuje, prípadne sa chcú vopred podrobnejšie informovať o možných prínosoch takejto analýzy alebo si len overiť použité postupy energetických auditorov, môžu pritom využiť bezplatné energetické poradenstvo, ktoré SIEA poskytuje v rámci projektu ŽITĚ ENERGIU financovaného zo štrukturálnych fondov.

S povinnými energetickými auditmi v priemysle ráta Európska únia aj v budúcnosti. Uvažuje sa dokonca o skrátení povinnej frekvencie ich realizácie. Ale to je už predmetom pripravovaných legislatívnych úprav. Priamo priemyslu sa pritom týkajú viaceré zmeny. Väčšina z nich súvisí s aproximáciou práva EÚ, aktuálne predovšetkým Smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. Pri spracovávaní návrhov zákonov a sekundárnej legislatívy SIEA úzko spolupracuje s MH SR, v ktorého gescii je tvorba energetickej legislatívy. Povinnosti vyplývajúce zo smernice treba do národnej legislatívy implementovať najneskôr do 5. júna 2014. Nakoľko ustanovenia smernice zasahujú naprieč celou energetikou, ale i používaním energie pri prevádzke budov, okrem zákona o energetickej efektívnosti bude treba novelizovať aj iné dotknuté zákony.

Pavol Kosa,
Slovenská inovačná a energetická agentúra